

Nr 171.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionsförbättring för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare vid armén och marinen; given Stockholms slott den 10 mars 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

I de till 1919 års riksdag avlåtna propositionerna nr 276 och 302 angående pensionsförbättring för viss personal vid armén respektive marinen framhölls, att denna personal vore betydligt sämre tillgodosedd i pensionshänseende än vad i allmänhet vore fallet med statens civila

Tidigare beslut angående pensionsförbättring för viss personal vid armén och marinen.

tjänst innehavare, i det att proportionen mellan pension och avlöning vore synnerligen ogynnsam vid den militära pensioneringen, vadan behovet av förbättrade pensionsförmåner för arméns och marinens personal redan länge gjort sig gällande; att den fullständiga pensionsreglering, som allmänt ansetts vara av nöden, funnits icke lämpligen kunna äga rum annat än i sammanhang med en definitiv löneroglering för ifrågasvarande personal; samt att, sedan emellertid enligt beslut vid 1918 års lagtima riksdag tillfällig löneförbättring beretts dylik personal och därigenom proportionen mellan pension och avlöning blivit än ogynnsammare än tillförne, det syntes ofrånkomligt, att, i avvaktan på en definitiv pensionsreglering, något åtgjordes i pensionsfrågan.

Kungl. Maj:t föreslog därför riksdagen att *dels* till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén respektive marinen anvisa medel å tilläggsstat för år 1919 och å extra stat för år 1920, *dels* godkänna av vederbörande departementschefer förordade grunder för pensionsförbättringens utgående, *dels* ock förklara, att Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, underordnad myndighet finge i enlighet med nyssnämnda grunder tilldela personal, som under åren 1918—1920 avgått eller avginge från tjänsten, pensionsförbättring att utgå under pensionstagarens återstående livstid.

Vad sålunda av Kungl. Maj:t föreslagits blev av riksdagen bifallet.

I enlighet härmed utfärdades den 20 och den 29 augusti 1919 kungörelser angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén respektive marinen (Svensk författningssamling nr 538 och 569).

På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar har riksdagen sedermera å extra stat för åren 1921 och 1922 anvisat medel för beredande, i enlighet med förenämnda grunder, av pensionsförbättring åt viss personal vid armén och marinen, varjämte riksdagen förklarat, att jämväl personal, som under åren 1921 och 1922 avginge från tjänsten, finge för sin återstående livstid komma i åtnjutande av pensionsförbättring enligt nyssnämnda grunder.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén respektive marinen i enlighet med de i förenämnda kungörelser den 20 och den 29 augusti 1919 angivna grunder å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa särskilda förslagsanslag av 400,000 kronor respektive 90,000 kronor, *dels* ock förklara, att Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, underordnad myndighet må i enlighet med nyssnämnda grunder tilldela personal, som under tiden 1 januari—30 juni 1923 avgår från tjänsten, pensionsförbättring att utgå under pensionstagarens återstående livstid.

Vid bestämmande av ifrågavarande pensionsförbättring utgick man från den i civila pensionslagen givna huvudregeln, att för tjänst, vars avlöning är delad i lön och tjänstgöringspenningar, såsom pensionsunderlag skall tjäna den med tjänsten förenade lönen; och tillämpades denna regel på de avlöningar, som under form av lön och dagavlöning upptagits i det utkast till definitiv löne reglering för personal vid försvarsväsendet, som framlagts för 1918 års lagtima riksdag i sammanhang med den då gjorda framställningen om tillfällig löneförbättring för dylik personal. Men för att icke genom en så avpassad pensionsförbättring en definitiv pensionsreglering skulle i någon mån föregripas, gjordes härutinnan en jämkning på det sätt, att 10 procent avdrogos å de enligt den civila pensionslagen beräknade pensionsbeloppen, och bestämdes sålunda den sammanlagda pensionen i regel till 90 procent av den del av avlöningen, som i berörda utkast hänförts till lön. Då emellertid i vissa fall nämnda del översteg den i regel gällande proportionen av 70 procent av totalavlöningen, vidtogs tillika den ytterligare begränsning, att den sammanlagda pensionen i intet fall fick överskrida 63 procent av totalavlöningen, sådan den i berörda utkast angivits.

Grunder för bestämmande av pensionsförbättringens belopp m. m.

Pensionsförbättringen bestämdes att utgå till pensionär, som vid avgången från tjänsten var i åtnjutande av tillfällig löneförbättring, och erhöll så tillvida retroaktiv tillämpning, att personal, som avgått under år 1918, fick hälften av den pensionsförbättring, som tillkom motsvarande pensionär, vilken avgick efter ingången av år 1919. Pensionsförbättringen kan, sådan den i nämnda kungörelser utformats, anses utgöra en anordning av tillfällig natur, enär den ju förutsatte åtnjutande av tillfällig löneförbättring; men däremot är pensionsförbättringen definitiv för den personal, som blivit delaktig av densamma, i det att, såsom förut antytts, pensionstagare äger rätt att under sin återstående livstid uppbära den pensionsförbättring, som tilldelats honom.

Den mera definitiva löne reglering, som godkändes av 1921 års riksdag och fastställdes genom avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat med flera vid armén och marinen den 29 juni 1921 (Svensk författningssamling nr 388), är emellertid icke i allo grundad på förberörda utkast till definitiv löne reglering för ifrågavarande personal; avlöningen är nämligen icke fördelad i lön och dagavlöning, utan samtliga avlöningsförmåner äro sammanförda i en summa, som benämnes lön, i likhet med vad som ägt rum vid de under senare åren beslutade löne regleringar för kommunikationsverken, statsdepartementen med flera verk.

Löne reglering för arméns och marinens personal.

Den förutvarande uppdelningen på skilda löneklasser av beställningar inom vissa tjänstegrader (tjänsteklasser) har upphört, och beställningarna hänföras å skilda löneplaner för officerare (O), underofficerare (UO) och civilmilitär personal (C) till olika lönegrader och löneklasser, vilka i sin ordning innefatta olika lönebelopp efter ortsgrupp. Även de särskilda ålderstilläggen, där sådana förut förekommit, hava såsom fristående avlöningsform försvunnit och ersatts med uppflyttning till det större lönebeloppet i högre löneklass inom vederbörande lönegrad.

Enligt nyssberörda kungörelser utgör, såsom förut nämnts, åtnjutande av tillfällig löneförbättring en förutsättning för rätt till pensionsförbättring. Denna löneförmån har emellertid upphört med ingången av år 1922, då omförmälda avlöningsreglemente trätt i kraft. På grund härav och i syfte tillika att pensioneringsgrunderna, i vilka pensionen är fastställd i förhållande till »lönen», må kunna tillämpas utan hinder därav, att vid den nya löneregleringen uppdelningen av avlöningen i lön och dagavlönning eller tjänstgöringspenningar bortfallit, har i enlighet med riksdagens beslut stadgats, att vid bestämmande av pension enligt gällande pensioneringsgrunder för beställningshavare, å vilken det nya avlöningsreglementet vunnit tillämpning, skall så anses, som om beställningshavaren i sin vid avgången innehavande beställning åtnjutit lön enligt vederbörlig under år 1921 gällande stat; att till sådan beställningshavare må, utan hinder av det för uppbärande av pensionsförbättring stadgade villkor om åtnjutande av tillfällig löneförbättring, efter avgången utgå pensionsförbättring enligt av riksdagen godkända grunder, såsom om de för år 1921 gällande bestämmelser rörande tillfällig löneförbättring varit å honom vid avgången tillämpliga; samt att i fråga om nu nämnd beställningshavare, vilken avgår från beställning i tjänstegrad (tjänsteklass), som före ingången av år 1922 varit uppdelad på skilda löneklasser, eller från beställning, med vilken enligt förut gällande stat var förenad rätt till ålderstillägg, skall vid bestämmandet av pension och pensionsförbättring så anses, som om han vid avgången tillhört den löneklass, vartill han med hänsyn till fullgjord tjänstetid skolat efter tur hänföras, respektive åtnjutit det antal ålderstillägg, vartill han enligt tjänstårsberäkning skulle varit berättigad, därest för år 1921 gällande bestämmelser fortfarande ägt giltighet.

Framställning
av 1921 års
pensions-
kommitté.

Den kommitté, som av Kungl. Maj:t den 29 juni 1921 tillsattes för utredande av vissa till pensionsväsendet hörande frågor, (1921 års pensionskommitté) erhöll, bland annat, i uppdrag att taga under övervägande, huruvida några jämkningar borde ske i gällande bestämmelser rörande pensionsförbättring för arméns och marinens personal.

Med anledning härav har kommittén i skrivelse den 12 januari 1922 avgivit förslag till ändrade grunder för ifrågavarande pensionsförbättring samt därvid anfört följande.

Då det gällt att överväga, huruvida några jämkningar borde ske i bestämmelserna om pensionsförbättring, hade kommittén till en början undersökt proportionen mellan sammanlagda pensionsbeloppet (kassapension + fyllnadspension + pensionsförbättring) och lönen i billigaste ortsgrupp enligt det nya avlöningsreglementet. Det hade då visat sig, att sammanlagda pensionen endast i några fall uppginge till 60 procent av lönen. Exempelvis utgjorde pensionen för sergeant (underofficer av 2. graden) 60 procent av lönen, om vederbörande vid avgången tillhört någon av 3:e–5:e löneklasserna inom 2:a lönegraden å löneplanen för underofficerare; men om vederbörande, såsom i regel vore fallet, vid avgången åtnjöte lön i högsta löneklassen, vore motsvarande procenttal endast 58; och för kapten, som pensionerats i högsta löneklassen (10:e löneklassen av 3:e lönegraden å löneplanen för officerare), utgjorde pensionen endast något mer än 56 procent av lönen, medan procenttalet vore ännu lägre för beställningshavare i högre tjänstegrad, såsom för överste endast 52 procent. I detta sammanhang syntes böra erinras därom, att, då i utlåtande över av tillkallade sakkunniga avgivet förslag om beredande av pensionsförbättring åt personalen vid försvarsväsendet yrkande framstälts om begränsning av pensionsförbättringen, så att densamma jämte pensionen icke skulle överstiga 60 procent av det i förberörda utkast till lönereglering angivna totalbeloppet för avlöningen, vederbörande departementschefer vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 7 mars 1919 (se propositionerna nr 276 och 302) uttalat, att denna proportion knappast kunde anses vara för personalen fullt tillfredsställande; och hade då pensionsförbättringen, som i regel skulle uppbringa pensionsförmånen att motsvara ungefär 90 procent av den del av avlöningen, som i utkastet till definitiv lönereglering hänförts till lön, begränsats så, att sammanlagda pensionsförmånen icke skulle få överstiga 63 procent av totalavlöningen i nämnda utkast. Vidare vore att märka, hurusom i de på senare tiden vidtagna pensionsregleringar för kommunikationsverken, statsdepartementen med flera verk pensionsunderlaget i regel bestämts till $\frac{2}{3}$ eller 66,6 procent av lönen i billigaste ortsgrupp i vederbörande lönegrads högsta löneklass. Om man med denna utgångspunkt och med tillämpning av den vid pensionsförbättringens beviljande iakttagna regeln om reducering med 10 procent till följd av avgiftsfrihet för pensionsförbättringen ville avpassa pensionsförbättringen i förhållande till lönerna i det nya avlöningsreglementet för armén och marinen,

borde ju pensionsförbättringen i varje fall bestämmas till sådant belopp, att detsamma jämte pensionen motsvarade 60 procent av lönen i billigaste ortsgrupp i vederbörande lönegrads högsta löneklass. Detta skulle emellertid innebära en förhöjning av pensionsförbättringen nästan över hela linjen. En så vittgående åtgärd syntes dock icke nu böra ifrågasättas. Då nämligen kommittén, i vars uppdrag jämväl inginge att till vidare behandling upptaga den sedan länge vilande frågan om en genomgripande omläggning av den militära pensioneringen, hade för avsikt att inom kort till behandling upptaga berörda spörsmål, samt utsikt sålunda syntes förefinnas till att den fullständiga pensionsreglering, som åsyftades, skulle kunna snart nog bliva gällande, måste det anses lämpligt att nu icke vidtaga i stort sett andra ändringar i bestämmelserna om pensionsförbättringen än som erfordrades för en närmare anslutning till det nya avlöningsreglementet.

Då kommittén därvid tagit i övervägande, huruvida icke vid utformande av bestämmelser om pensionsförbättringen borde följas det vid nyare pensionsregleringar tillämpade systemet med ett och samma pensionsbelopp för alla löneklasser inom samma lönegrad, hade vid undersökning befunnits, att en övergång till nämnda system i själva verket icke skulle innebära någon saklig ändring av vad som nu gällde i fråga om pensionsförbättringen, enär de, som hittills kommit i åtnjutande av pensionsförbättring, nästan utan undantag, på grund av tjänstetidens längd, erhållit högsta möjliga pensionsförbättringsbelopp och alltså vid avgången skulle hava, om det nya avlöningsreglementet varit gällande, tillhört högsta löneklass inom sin lönegrad. På grund härav hade kommittén funnit sig böra framlägga förslag till nya bestämmelser om pensionsförbättringen, med iakttagande att för varje lönegrad å löneplanerna (för officerare, underofficerare och civilmilitär personal) sammanlagda pensionen (kassapension + fyllnadspension + pensionsförbättring) bleve lika stor.

Inom samma lönegrad och till och med inom samma löneklass, särskilt å löneplanen för civilmilitär personal, funnes emellertid beställningshavare med rätt väsentligt olika pension; exempelvis tillhörde såväl departementsskrivare och poliskommissarie som besiktningsrustmästare 6:e lönegraden i nämnda löneplan och vore alltså enligt nya avlöningsreglementet likställda i löneavseende; men sammanlagda pensionsförmånen vore nu för de förra 3,000 kronor, för den senare däremot endast 2,610 kronor. Då sammanlagda pensionsförmånen borde vara lika stor för beställningshavare, tillhörande samma lönegrad, samt alltså pensionsförbättringens belopp i sådant fall, som nyss nämnts, måste

bliva olika för skilda befattningar i samma lönegrad, hade det befunnits lämpligt att i författningsförslaget angiva icke pensionsförbättringens belopp utan det sammanlagda pensionsbeloppet (kassapension + fyllnadspension + pensionsförbättring) för varje lönegrad. Pensionsförbättringens belopp komme alltså icke till synes i författningen, men utgjorde den lätt uträknade skillnaden mellan det angivna sammanlagda pensionsbeloppet och vad som enligt gällande pensioneringsgrunder tillkomme vederbörande i kassapension och fyllnadspension.

Förutom härav föranledda sakliga ändringar i jämförelse med nuvarande bestämmelser syntes dylika ändringar påkallas jämväl av vissa andra omständigheter. Genom det nya avlöningsreglementet hade nämligen dels ytterligare löneklasser införts för vissa beställningsgrupper och dels vissa civilmilitära befattningar omvärderats i avlöningshänseende. Nuvarande grunderna för pensionsförbättringen företedde vidare den olikheten i fråga om militär och civilmilitär personal, att för den förra upptagits pensionsförbättringens belopp för samtliga tänkbara fall, medan däremot beträffande den civilmilitära personalen meddelats bestämmelser endast i fråga om sådana beställningar, från vilka avgång beräknats inträffa under de efter pensionsförbättringens medgivande närmast följande åren. Denna anordning syntes icke vidare kunna bibehållas, då nu för varje lönegrad även på löneplanen för civilmilitär personal pensionsförbättringens belopp borde bestämmas. Slutligen syntes i detta sammanhang böra uppmärksammas, att de högst avlönade militära beställningshavarna, vilka enligt nu gällande bestämmelser icke upptagits såsom berättigade till pensionsförbättring, numera syntes böra få rätt till sådan förmån.

Dessa omständigheter måste enligt kommitténs mening föranleda till verkliga ändringar i nu gällande bestämmelser om pensionsförbättringen; men i övrigt hade kommittén icke annat än i undantagsfall funnit skäl föreslå ändring av nuvarande sammanlagd pensionsförmån.

Beträffande de nya löneklasser, som tillkommit genom avlöningsreglementet, erinrade kommittén ej mindre att, medan för majorerna (kommendörkaptenen av 2:a graden) förut en och samma avlöning varit gällande, lönen för sådan beställningshavare numera uppdelats på två löneklasser, nämligen 11:e och 12:e (4:e lönegraden i löneplanen för officerare O), än även att dels en 5:e löneklass införts inom 1:a lönegraden för underofficerare (löneplanen UO), dels ock i en särskild lönegrad, den 4:e, å sistnämnda löneplan uppförts förvaltare vid intendenturkåren, redogörare vid ridskolan samt musikdirektörer, som avlagt musikdirektörsexamen vid musikaliska akademien.

Den hittills för majorer gällande lönegraden motsvarades av 11:e löneklassen i löneplanen O av det nya avlöningsreglementet, och för denna löneklass utgjorde sammanlagda pensionsbeloppet 4,500 kronor, motsvarande 57 procent av den nya lönen. För 13:e löneklassen, omfattande överstelöjtnanter, utgjorde sammanlagda pensionsbeloppet 55 procent av lönen. Kommittén ansåge därför lämpligt, att pensionsförbättringen för majorsgraden med hänsyn till avlöningen för 12:e löneklassen bestämdes så, att den tillsammans med pensionen utgjorde omkring 56 procent av lönen (lägst 8,460 kronor) eller tillhopa i avrundat tal 4,700 kronor, varav 1,500 kronor utgjorde pensionsförbättring.

Med hänsyn till tillkomsten av den nya 5:e löneklassen inom 1:a lönegraden å löneplanen UO med lön av lägst 2,760 kronor syntes pensionsförbättringen för denna lönegrad böra bestämmas till sådant belopp, att densamma jämte pensionen uppginge till 1,620 kronor, motsvarande 59 procent av nuvarande lön å billigaste ort.

Sammanlagda pensionsbeloppen i 3:e lönegraden å löneplanen UO utgjorde nu 56 å 58 procent av lönen och för 2:a lönegraden å samma löneplan 58 å 60 procent av lönen. För den nya 4:e lönegraden å samma löneplan syntes därför pensionsförbättringen böra bestämmas att tillsammans med pensionen motsvara 57 å 58 procent av lönen. På grund härav ansåge kommittén, att sammanlagda pensionsbeloppet borde bestämmas för ifrågavarande nya lönegrad till 2,580 kronor.

Enligt nu gällande bestämmelser om pensionsförbättringen tillkomme sådan förmån icke generalsperson och flaggman; och orsaken härtill vore att finna i den omständigheten, att sådan befattningshavares pension i och för sig redan uppginge till det belopp av 6,000 kronor, med vilket pension enligt de bestämmelser, som gällt vid tiden för avgörandet av frågan om pensionsförbättring, högst kunnat uppgå för civil befattningshavare i allmänhet. Av samma anledning hade pensionsförbättringen för överste och kommandör bestämts till sådant belopp, att totala pensionsförmånen utgjorde 6,000 kronor.

Numera hade emellertid enligt 1921 års riksdags beslut pensionsunderlaget för med generalspersoner likställda civila befattningshavare bestämts till 8,496 kronor. På grund härav syntes nu icke längre finnas anledning att utesluta generalspersoner från åtnjutande av pensionsförbättring; och hade pensionsförbättringen för general och flaggman funnits böra föreslås att utgöra 1,500 kronor, varvid sammanlagda pensionsbeloppet bleve 7,500 kronor, motsvarande omkring 49 procent av den nya avlöningen å billigaste ort. Härvid hade givetvis hänsyn tagits till den omständigheten, att å denna pensionsförmån skulle få räknas dyrtidstillägg efter gynnsammare grunder än å förenämnda civila befattnings-

havares nyreglerade pension å 8,496 kronor. Då generalläkaren åtnjöte samma lön som general, borde nu föreslagen pensionsförbättring tillkomma även honom.

För överste och kommandör syntes pensionsförbättringen, som nu utgjorde 1,500 kronor, böra i någon mån höjas, och syntes beloppet lämpligen kunna bestämmas till 1,750 kronor, så att sammanlagda pensionsförmånen komme att utgöra 6,250 kronor; och i detta avseende ville kommittén erinra, att de sakkunniga, vilka på sin tid framlagt det till grund för framställningarna till 1919 års riksdag liggande förslaget om pensionsförbättring, framhållit, att pensionsförbättringen för överste och kommandör bort utgöra 1,800 kronor, men att med hänsyn till maximibeloppet för pension, 6,000 kronor, pensionsförbättringen i detta fall måste begränsas till 1,500 kronor. Då även här för konsekvensens skull syntes böra tillämpas den sedermera tillkomna begränsningen till högst 63 procent av totalavlöningen enligt förberörda utkast till löne-reglering, hade pensionsförbättringen i detta fall ansetts böra sättas till ovan föreslaget belopp, vilket motsvarade ungefär 54 procent av den nya lönen å billigaste ort. Då marinöverläkaren nu vore i avseende å pensionsförbättring likställd med överste och kommandör, borde nu föreslagen pensionsförbättring tillkomma även honom.

Genom det nya avlöningsreglementet hade mellan general (8:e löne-graden) och överste (6:e lönegraden) införts en 7:e lönegrad med lön å billigaste ort av 13,200 kronor, avsedd för inspektören för kavalleriet, kommandanten i Boden och militärbefälhavaren på Gottland. Då pensionsunderlaget för motsvarande lönegrad för civila befattningshavare vore medeltalet av pensionsunderlagen för närmast högre och närmast lägre lönegrad, syntes sammanlagda pensionsförmånen för den nya 7:e lönegraden lämpligen böra bestämmas till medeltalen av pensionsbeloppen för general 7,500 kronor och för överste 6,250 kronor eller alltså till 6,880 kronor. Då nuvarande pensionsbeloppet för ifrågavarande befattningshavare, som fortfarande i detta avseende vore likställda med överstar, utgjorde 4,500 kronor, skulle pensionsförbättringen uppgå till 2,380 kronor.

Vad därefter anginge beställningarna å löneplanen för civilmilitär personal, vore att märka, hurusom någon pensionsförbättring icke nu funnes bestämd för beställningar, tillhörande 1:a, 2:a och 4:e lönegraderna. Vid sådant förhållande och då proportionen mellan pension och avlöning i 1:a och 2:a lönegraderna å löneplanen för underofficerare utgjorde 59 respektive 58 procent, hade kommittén, med tillämpning av samma procentförhållande å motsvarande lönegrader å löneplanen för civilmilitär personal, ansett sig böra föreslå, att pensionsförbättringen i dessa fall finge utgå med sådana belopp, att sammanlagda pensionen bleve för

beställning i 1:a lönegraden 1,610 kronor och för beställning i 2:a lönegraden 1,880 kronor. För 4:e lönegraden hade beloppet ansetts böra utgöra 2,310 kronor, vilket belopp i likhet med pensionsbeloppen för närmast lägre och närmast högre lönegrad motsvarade ungefär 54 procent av lönen. För beställningarna i 6:e lönegraden föresloges sammanlagda pensionsförmånen till 3,000 kronor, utgörande vad som nu i sådant avseende tillkomme departementsskrivare och poliskommissarie. Med dessa hade fortifikationskassör förut varit i pensionshänseende likställd; men då sistnämnda beställningshavare jämte tyg- och fabriksförvaltare upptagits i den 7:e lönegraden, hade sammanlagda pensionsbeloppet för denna lönegrad ansetts böra i någon mån höjas och föreslagits till 3,050 kronor med hänsyn tagen därtill, att motsvarande belopp för närmast högre lönegrad, den 8:e, borde utgöra 3,100 kronor. I övrigt hade sammanlagda pensionsbeloppet för varje lönegrad även å löneplanen för civilmilitär personal föreslagits med iakttagande av det högsta pensionsförbättringsbelopp, som nu kunde ifrågakomma för någon lönegraden tillhörande beställningshavare, dock att för 11:e lönegraden, omfattande regementsläkare och fältveterinär, vilka enligt nu gällande bestämmelser ägde bekomma pensionsförbättring enligt samma grunder som major, pensionsbeloppet ansetts böra i likhet med majors höjas till 4,700 kronor, därav 1,500 kronor pensionsförbättring. I detta sammanhang borde uppmärksammas, att förutvarande min-, torped- med flera ingenjörer, vilka efter intjänta ålderstillägg vore berättigade till pension och fyllnadspension å tillhoppa 3,600 kronor, numera under benämning av specialingenjörer av 1., 2. och 3. graden upptagits i respektive 13:e, 12:e och 10:e lönegraderna å löneplanen för civilmilitär personal. Enligt gällande bestämmelser vore pensionsförbättring bestämd endast för miningenjör, som »tillträtt samtliga på stat uppförda ålderstillägg» och utgjorde 1,400 kronor. Sammanlagda pensionsförmånen bleve i sådant fall 5,000 kronor. Denna omständighet hade emellertid icke ansetts böra föranleda till att sammanlagda pensionsbeloppet för 10:e lönegraden bestämdes högre än till det belopp av 4,200 kronor, som enligt nu gällande bestämmelser högst tillkomme i nämnda lönegrad jämväl upptagen marinläkare av 1. graden. En höjning av sammanlagda pensionsförmånen i denna lönegrad upp till 5,000 kronor skulle nämligen förrycka den riktiga skillnaden i detta avseende mellan de olika lönegraderna och hade icke ansetts vara erforderlig, då beställningen såsom specialingenjör av 3. graden finge anses såsom en övergångsplats, där pensionering i regel icke förekomme.

I följande tabell hade sammanställts vissa uppgifter till belysande av kommitténs förslag.

Löneplan	Lönegrad	Löneklass	Beställning	Tjänst- år	Nuvarande pension och fyllnads- pension	Nuvarande pen- sions- för- bätt- ring	Nuvarande sam- man- lagda pen- sions- belopp	Före- slagna sam- man- lagda pen- sions- belopp	Dari ingående pensions- förbättring				
					kronor	kronor	kronor	kronor	kronor				
O.	1.		Fänrik m. fl.	—3	720	630	1,350	1,600	880				
			"	3—		880	1,600						
			Löjtnant m. fl.	—3		620	1,620						
	2.			"	3—6	2. kl. 1,000	420	1,980	2,580	2. kl. 1,580			
				"	3—6		980				780		
					"	6—9	1. " 1,200	1,330			2,330	1,380	
					"	6—9		1,130					1,580
					"	9—		1,380					2,580
					"	9—		780					2,700
	3.			Kapten m. fl.	—3	2. kl. 1,920	—	3,150	3,990	2. kl. 2,070			
				"	3—6		1,230				430		
					"	3—6	1. " 2,720	1,680			3,600	1,270	
					"	6—9		880					2,070
					"	6—9		1,270					3,990
	4.			Major m. fl.	—3	3,200	1,300	4,500	4,700	1,500			
"				3—	ny löneklass								
				Överstelöjtnant m. fl.	—	3,600	1,350	4,950	4,950	1,350			
				Överste m. fl.	—	4,500	1,500	6,000	6,250	1,750			
				Inspektör f. kav. m. fl.	—	4,500	ny lönegrad	6,880	2,380				
				Arméfördelningschef m. fl.	—	6,000	—	6,000	7,500	1,500			
				UO.	1.		Underofficer 3. gr.	—3	720	390	1,110	1,620	900
							"	3—6		520	1,240		
"	6—9	640	1,360										
"	9—12	770	1,490										
"	12—	ny löneklass											
			Sergeant		—3	St. 2. kl. 780	570	1,350	1,910	St. 2. kl. 1,130			
			Underofficer 2. gr.		—3		450				350		
2.			Sergeant	3—6	" 1. " 900	750	1,530	1,910	" 1. " 1,010				
			Underofficer 2. gr.	3—6		650				760			
				Sergeant	6—9	UO 2 gr. 1,000	530			1,660	910		
				Underofficer 2. gr.	6—9		840					660	
				Sergeant	9—12		1,010					890	
				Underofficer 2. gr.	9—12	1,130	790			1,790			
				Sergeant	12—		1,010				1,910		
			Underofficer 2. gr.	12—		910							

Löneplan	Lönegrad	Löneklass	Beställning	Tjänst- år	Nuvarande	Nuvarande	Nuvarande	Före-	Däri ingående pensions- förbättring
					pension och fyllnads- pension	pen- sions- för- bätt- ring	slagna sam- man- lagda pen- sions- belopp	slagna sam- man- lagda pen- sions- belopp	
					kronor	kronor	kronor	kronor	kronor
UO	3	5.	Fanjunkare m. fl.	-3	Fanj. 1,000 Fl. UO. 1,094.40	530 435.60 710 615.60 890 795.60 1,070 975.60 1,250 1,155.60	1,530 1,710 1,890 2,070 2,250	2,250	Fanj. 1,250 Fl. UO. 1,155.60
			Flaggunderofficer m. fl.						
		6.	Fanjunkare m. fl.	3-6					
			Flaggunderofficer m. fl.						
		7.	Fanjunkare m. fl.	6-9					
			Flaggunderofficer m. fl.						
	8.	Fanjunkare m. fl.	9-12						
		Flaggunderofficer m. fl.							
	9.	Fanjunkare m. fl.	12-						
		Flaggunderofficer m. fl.							
4.	7-11.	Förvaltare m. fl.	1-5	1,000	ny lönegrad	2,580	2,580	Förv. { 1,580 1,380	
		Musikdirektör	5-	1,200					
C.	1.	1-5	Förrädsvaktmästare	-	1,000	ej bestämda	1,610	1,610	Musikdir. 1,580
				-5	600				
	2.	4-8.	Poliskonstapel	5-10	700	"	"	1,880	1,280 1,180 1,080 980
				10-15	800				
				15-	900				
	3.	6-10.	Tyg- och fabrikskrivare	-5	900	"	"	2,010	1,110 1,010 1,110 1,010
				5-	1,000				
				5-	900				
	3.	6-10.	Tyg- o. gevärshantverkare	5-	1,000	"	"	2,010	1,110 1,010 1,010
				5-	1,000				
				12-	1,000				
	3.	6-10.	Hantverkare och fort- maskinist	-5	900	ej bestämda	2,010	2,010	1,110 1,010 1,010
				5-	1,000				
				5-	900				
	4.	6-10.	Polisöverkonstapel	5-10	1,000	"	"	2,310	1,010 970 810
10-15				1,040					
15-				1,200					
4.	8-12.	Verkmästare 2. kl.	-5	900	"	"	2,310	1,410 1,310	
			5-	1,000					
5.	9-12.	Tygförvaltare 2. kl.	-5	1,000	"	"	2,450	1,450 1,250	
			5-12	1,200					
6.	11-14.	Departementsskrivare o. poliskommissarie	-5	1,200	1,250	2,450	2,450	1,250 1,800 1,400	
			5-10	1,600					
			10-	2,000					
6.	11-15.	Tygverkmästare o. verk- mästare 1. kl.	-5	1,000	ej bestämda	3,000	3,000	2,000 1,640 2,000	
			5-	1,360					
			5-	1,000					
6.	11-14.	Besiktningsrustmästare...	-5	1,000	"	"	3,000	2,000 1,640	
			5-12	1,360					
	15.	"	12-	1,360	1,250	2,610	2,610	1,640	

*) Såsom musikfanjunkare.

Löneplan	Lönegrad	Löneklass	Beställning	Tjänst- år	Nuvarande	Nuvarande	Nuvarande	Före-	Däri ingående pensions- förbättring
					pension och fyllnads- pension	pen- sions- för- bätt- ring	man- lagda pen- sions- belopp	slagna sam- man- lagda pen- sions- belopp	
C.	7.	12-15.	Tyg- och fabriksförvaltare 1. kl och fortifikationskassör	-5 5-10	1,200	ej bestämda		3,050	1,850
					1,600				1,450
	8.	15, 16.	Fortifikationskassör	10-	2,000	1,000	3,000	3,100	1,050
					14-16	Bataljonsveterinär	-9 9-		1,920
	9.	14-17.	Öververkmästare	-5 5-10 10-				1,200	ej bestämda
					1,600	1,500			
	10.	16-18.	Bataljonsläkare och regementsveterinär	-9	2,720	ej bestämda	1,270	3,990	1,270
					19.	D:o D:o	9-	2,400	ej bestämda
	11.	16-19.	Mariningenjör 2. gr.	-	2,800	"	"	4,200	1,190
					Andre kemist				-
	12.	18-21.	Marinläkare 1. gr.	-5 5-10 10-	2,720	1,000	3,720	4,200	1,400
					2,960		3,960		1,240
	13.	20-23.	Regementsläkare och fältveterinär	-	3,200	"	"	4,700	1,000
					3,600				600
	14.	21-24.	Tyg- och fabriksingenjör	-5 5-	2,400	ej bestämda		5,000	1,500
					2,800				2,600
	15.	22-25.	Mariningenjör 1. gr. 1. kl.	-	3,600	"	"	5,000	2,200
					Specialingenjör 2. gr. (miningenjör) och kemist				-20 20-
	16.	24-25.	Fältläkare	-		3,600	1,350	4,950	
					Marindirektör 2. gr.	-	4,000	1,300	5,300
17.	26-27.	Specialingenjör 1. gr. (miningenjör)	-20 20-	3,600			ej bestämda	5,300	1,700
				Förste marinläkare	-	3,600	1,400	5,000	1,700
18.	28.	Överfältläkare m. fl.	-5 5, 6 6-			4,240	1,350	5,590	1,760
				19.	29.	Marindirektör 1. gr.	-	4,720	1,280
20.	30.	Marinöverläkare	-					4,500	ej bestämda
				21.	31.	Generalfältläkare	-	4,500	1,500
								6,000	7,500

Bland de i 3 kap. av det nya avlöningsreglementet upptagna ordinarie beställningshavare, som tillsattes genom förordnande, funnes några grupper, för vilka särskilda bestämmelser beträffande pensionsförbättring skulle kunna ifrågasättas. Detta gällde främst marinöverdirektören, som åtnjöte ett årsarvode av 16,000 kronor, beräknat för dyraste ort, vilket alltså kunde anses ligga ungefär mitt emellan lönen i 7:e och 8:e lönegraderna i löneplanen för officerare (O). Pensionsbeloppet i sin helhet skulle därför kunna anses bära utgöra medeltalet mellan 6,880 kronor och 7,500 kronor eller således 7,190 kronor. Kommittén hade emellertid icke funnit anledning föreslå någon särskild bestämmelse om pensionsförbättring åt marinöverdirektören, enär ny innehavare av denna befattning helt nyligen blivit tillsatt och frågan om pension i detta fall icke kunde väntas bliva aktuell under den tid, som kunde förflyta, innan en definitiv pensionsreglering kunde föreligga.

Vad beträffade personalen vid flottans poliskår och marinläkare av 2. graden, vilka jämväl vore att hänföra till de i 3 kap. av avlöningsreglementet angivna beställningshavare, vore att märka, att nämnda polispersonal och läkare icke vore tillförbundna att ingå såsom delägare i flottans pensionskassa och erlægga med sådan delaktighet förbundna avgifter; och på grund härav hade kommittén ansett pensionsförbättring icke bära utan prövning i varje fall ifrågakomma.

Det nya avlöningsreglementet gällde icke verkmästare och mästare vid militärdepå och varvstat. Enligt gällande grunder för pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar skulle emellertid verkmästare erhålla pension till lika belopp som flaggmaskinist och mästare till lika belopp som 2. gradens underofficer. Då verkmästare och mästare ej vore i nu gällande bestämmelser om pensionsförbättring upptagna såsom berättigade till sådan förmån, vore de att hänföra till de personalgrupper, för vilka sådan förmån ansetts bära göras beroende av prövning i varje särskilt fall; och hade riksdagen i åtskilliga fall beviljat sådan personal pensionsförbättring med belopp, som funnes bestämt för motsvarande underofficer. Härutinnan hade kommittén icke ansett sig bära föreslå någon ändring.

Hos kommittén hade under hand gjorts framställning, att i sammanhang med jämkningar i bestämmelserna om pensionsförbättringen måtte föreslås sådan förmån även för personalen på arméns och marinens reservstater. Nämnda personal hade icke åtnjutit tillfällig löneförbättring; och av skäl, som framhållits i propositionen nr 350 till 1921 års riksdag, hade densamma jämväl undantagits från delaktighet i den nya

löneregleringen för militära beställningshavare. Den förutsättning, varpå pensionsförbättringen i allmänhet vore byggd, eller att vederbörande vid avgången vore i åtnjutande av tillfällig löneförbättring eller avlöning å den nya staten, vore alltså beträffande denna personal icke för handen; och på grund härav hade kommittén funnit sig icke för närvarande kunna föreslå någon pensionsförbättring åt ifrågavarande personal.

Om pensionsförbättringen i enlighet med kommitténs förslag bestämdes genom fastställande av en och samma totalpension för varje lönegrad, syntes bestämmelserna kunna bliva ganska enkla och torde lämpligen kunna fastställas i en enda författning gällande pensionerade beställningshavare vid såväl armén som marinen.

I det av kommittén uppgjorda författningsförslaget angåves sammanlagda pensionen för varje lönegrad å löneplanerna i det nya avlöningsreglementet. Då förutsättningen för rätt till pensionsförbättring angåves vara, att vederbörande vid avgången åtnjutit lön enligt nämnda reglemente, vore beställningshavare å reservstat härigenom uteslutna från rätten att efter avgången erhålla pensionsförbättring. I övrigt hade icke andra bestämmelser ansetts erforderliga än de, som upptagits i §§ 4 och 5 av nu gällande författningar (Svensk författningssamling nr 538 och 569 för år 1919) ävensom i § 2 av sistnämnda författning. I förslaget bestämdes alltså, att pensionsförbättring tillkomme endast den, som vid avgång efter uppnådd åldersgräns vore berättigad till såväl pension som fyllnadspension; varvid dock tillika stadgats i överensstämmelse med vad som nu gällde, att den, som åtnjöte lön på rikets stat eller pension av andra allmänna medel än dem, som vore anvisade för arméns pensionering eller för pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, och av sådan anledning hade att vidkännas minskning i pension eller fyllnadspension, ägde uppbära honom eljest tillkommande pensionsförbättring oavkortad.

Nuvarande bestämmelser om pensionsförbättring för den, som pensionerats i lägre tjänstegrad än den, han vid avgången innehade, vore något olika formulerade i de två nu gällande författningarna. Kommittén hade emellertid ansett, att motsvarande bestämmelse, gemensam för armén och marinen, lämpligen kunde så formuleras, att den, som avgått med pension och fyllnadspension, vilkas sammanlagda belopp avpassats efter lägre tjänstegrad än den, han vid avgången innehaft, ägde åtnjuta den pensionsförbättring, som skolat tillkomma honom, därest han uppburit lön i den lönegrad, vartill den lägre tjänstegraden vore att hänföra.

Beställningshavare vid marinintendenturkåren ägde åtnjuta fulla pensionsförmåner, endast om avgång ägde rum vid uppnådda 65 levnads- och 35 tjänstår, men erhöle vid avsked efter uppnådda 60 levnads- och 35 tjänstår i pension 75 procent av de sammanlagda pensionsförmåner, som efter uppnådda 65 levnadsår skolat honom tillkomma, med rätt för honom att, sedan han uppnått 65 levnadsår, erhålla samma pensionsförmåner, som bort tillfalla honom, om han vid avskedstagandet uppnått sistnämnda levnadsålder. På grund härav vore i § 2 av kungörelsen nr 569/1919 stadgat, att pensionsförbättring efter avgången tillkomme sådan beställningshavare endast, om avgången skedde efter uppnående av det för erhållande av full pension och fyllnadspension stadgade antalet levnads- och tjänstår. Då kommittén icke funnit anledning föreslå någon ändring härutinnan, hade i författningsförslaget upptagits en dylik bestämmelse.

Då under förra delen av år 1922 kunde väntas avgång inom de personalgrupper, som enligt nu gällande bestämmelser uteslutits från pensionsförbättring, men i kommitténs förslag upptagits såsom till sådan förmån berättigade, såsom exempelvis generaler, samt det syntes önskvärt, att alla, som ur tjänsten avginge efter att hava kommit i åtnjutande av lön enligt det nya avlöningsreglementet, finge rätt till pensionsförbättring enligt kommitténs förslag, hade en bestämmelse i sådant syfte intagits i författningsförslaget. För en sådan i viss mån retroaktiv tillämpning hade kommittén funnit stöd i den omständigheten, att 1919 års bestämmelser om pensionsförbättringen erhållit tillämpning å dem, som avgått redan under år 1918 eller under den före bestämmelsernas ikraftträdande förflutna delen av år 1919.

Slutligen hade i förslaget upptagits nu gällande bestämmelse därom, att pensionsförbättringen till- och frånträdde samt utbetalades i samma ordning som fyllnadspension.

Den ökning av kostnaden för pensionsförbättringen, som av kommitténs förslag kunde följa, syntes icke bliva så stor, att därav borde föranledas någon särskild förhöjning av det för ändamålet beräknade förslagsanslaget.

Under återopande av vad sålunda anförts ville kommittén förelägga följande

Förslag till kungörelse med grunder för pensionsförbättring för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare med flera vid armén och marinen.

§ 1.

Beställningshavare, vilka vid avgång ur tjänst äro i åtnjutande av lön enligt avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat med flera vid armén och marinen den 29 juni 1921 (nr 388), äga efter avgången att med de undantag och enligt de särskilda bestämmelser, som här nedan stadgas, uppbära pensionsförbättring med sådana belopp, att summan av pension, fyllnadspension och pensionsförbättring uppgår till följande belopp för helt år räknat, nämligen för den, som vid avgången åtnjöt lön i

1. lönegraden å löneplanen för officerare	1,600 kronof
2. » » » » »	2,580 »
3. » » » » »	3,990 »
4. » » » » »	4,700 »
5. » » » » »	4,950 »
6. » » » » »	6,250 »
7. » » » » »	6,880 »
8. » » » » »	7,500 »
1. lönegraden å löneplanen för underofficerare	1,620 kronor
2. » » » » »	1,910 »
3. » » » » »	2,250 »
4. » » » » »	2,580 »
1. lönegraden å löneplanen för civilmilitär personal m. fl.	1,610 kronor
2. » » » » »	1,880 »
3. » » » » »	2,010 »
4. » » » » »	2,310 »
5. » » » » »	2,450 »
6. » » » » »	3,000 »
7. » » » » »	3,050 »
8. » » » » »	3,100 »
9. » » » » »	3,990 »
10. » » » » »	4,200 »
11. » » » » »	4,700 »
12. » » » » »	5,000 »
13. » » » » »	5,300 »
14. » » » » »	6,000 »
15. » » » » »	6,250 »
16. » » » » »	7,500 »

§ 2.

Mom. 1. Pensionsförbättring tillkommer endast den, som vid avgång efter uppnådd åldergräns är berättigad till såväl pension som fyllnadspension; dock att den, som åtnjuter lön på rikets stat eller pension från andra allmänna medel än dem, som äro anvisade för arméns pensionering eller för pensionering av

flottans befäl och underbefäl med vederlikar, och av sådan anledning har att vidkännas minskning i pension eller fyllnadspension, äger uppbära honom eljest tillkommande pensionsförbättring oavkortad.

Mom. 2. Marinöverintendent, förste marinintendent, marinintendent av 1. och 2. graden samt marinunderintendent äga vid avgång uppbära pensionsförbättring endast, om avgången sker efter uppnående av det för erhållande av full pension och fyllnadspension stadgade antalet levnads- och tjänstår.

§ 3.

Den, som avgått med pension och fyllnadspension, vilkas sammanlagda belopp avpassats efter lägre tjänstegrad än den, han vid avgången innehade, äger åtnjuta den pensionsförbättring, som skolat tillkomma honom, därest han uppburit lön i den lönegrad, vartill den lägre tjänstegraden är att hänföra.

§ 4.

Den, som avgått efter ingången av år 1922, innan denna kungörelse trätt i kraft, äger likväl åtnjuta pensionsförbättring enligt dessa bestämmelser räknat från den tidpunkt, då pensionen tillträdtes.

§ 5.

Pensionsförbättringen till- och frånträdes samt utbetalas i samma ordning som fyllnadspension.

Över kommitténs förevarande framställning hava yttranden infordrats från direktionerna över arméns och flottans pensionskassor, arméförvaltningens civila departement, marinförvaltningen samt statskontoret.

Yttrande av
direktionen
över arméns
pensions-
kassa.

Direktionen över arméns pensionskassa har i ärendet anfört följande. Det nu framlagda förslaget avsåge att förskaffa beställningshavare vid armén och marinen, som övergått på 1922 års lönestat, pensionsförmåner, som vore mera i anslutning till denna lönestat, än de nu utgående pensionerna, och detta då i vissa fall i form av högre pensionsförbättring.

Då pensionsförbättringen till sin natur vore definitiv för de beställningshavare, som komme i åtnjutande därav, kunde alltså sådan beställningshavare icke komma att beröras av den fullständiga och i allo definitiva pensionsreglering, grundad på 1922 års löner, som kommittén ställde i utsikt snart nog komma att bliva gällande, då kommittén enligt uppgift hade för avsikt att inom kort upptaga till vidare behandling den sedan länge vilande frågan om en genomgripande omläggning av den militära pensioneringen.

Då man vidare hade all anledning att förmoda, att denna pensionsreglering komme att bringas i nära överensstämmelse med de pensionsregleringar, som på senare tiden ägt rum beträffande kommunikations-

verken, statsdepartementen m. fl. andra verk, varvid pensionsunderlaget i regel bestämts till två tredjedelar eller 66,6 % av lönen å billigaste ortsgrupp i vederbörande lönegrads högsta löneklass, bleve följden, att den beställningshavare på 1922 års stat, som komme i åtnjutande av nu föreslagen pensionsförbättring, finge betydligt sämre pensionsförmåner, även med hänsyn till att pensionsförbättringen vore avgiftsfri, än motsvarande beställningshavare å samma stat, som toge avsked efter den definitiva pensionsregleringens genomförande.

För att förekomma dylik orättvisa mellan beställningshavare med samma löneförmåner borde det väl varit naturligtast att icke nu framlägga något förslag till ändrade bestämmelser om pensionsförbättring för dem, som avginge efter tillträdd lön enligt 1922 års lönestat, utan endast låta den blivande pensionsregleringen få tillämpning för alla, som, efter att hava kommit i åtnjutande av lön enligt det nya avlöningsreglementet, avginge från tjänst med rätt till pension.

Då emellertid nu ett förslag till pensionsförbättring av kommittén framlagts, syntes detta tyda på, att den förespeglade definitiva pensionsregleringen icke vore nära förestående. Vid sådant förhållande ansåge även direktionen för sin del, att åtgärder redan nu borde vidtagas för att förbättra pensionsförmånerna för dem, som tillhörde 1922 års lönestat och avginge med rätt till pension, innan den definitiva pensionsregleringen trätt i kraft.

Med avseende på vad i sådant fall borde utgå såsom sammanlagd pensionsförmån, kunde direktionen för sin del icke biträda kommitténs förslag, enligt vilket endast vissa beställningshavare erhöle förbättring i nu utgående pensionsförmåner och av dem företrädesvis beställningshavare i de högre lönegraderna, utan ansåge det vara mera i enlighet med rättvisa och billighet, om pensionsförbättringen i varje fall bestämdes till sådant belopp, att densamma jämte pensionen i regel motsvarade 60 % (66,6 reducerat med 10 % till följd av avgiftsfrihet) av lönen å billigaste ortsgrupp i vederbörlig lönegrads högsta löneklass, något som direktionen även ansåge snarare skulle underlätta än föregripa den berörda pensionsregleringen.

I enlighet härmed hemställde direktionen, att § 1 i kommitténs förslag till kungörelse i ärendet måtte erhålla följande förändrade lydelse, varvid dock den jämkning vidtagits, att för bibehållande av proportionen till motsvarande civila beställningshavares pensionsunderlag, sammanlagda pensionsbeloppet för beställningshavare i 7. lönegraden för officerare och 15. lönegraden för civilmilitärer beräknats utgå efter 55 % av lönen och

för dylika i 8. lönegraden för officerare och i 16. lönegraden för civilmilitärer efter 53 % av lönen.

§ 1.

Beställningshavare, vilka vid avgång ur tjänst äro i åtnjutande av lön enligt avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat med flera vid armén och marinen av den 29 juni 1921 (nr 388) äga efter avgången att med de undantag och enligt de särskilda bestämmelser, som här nedan stadgas, uppbära pensionsförbättring med sådana belopp, att summan av pensionen, fyllnadspensionen och pensionsförbättringen uppgår till följande belopp för helt år räknat, nämligen:

1. lönegraden å löneplan för officerare	1,620 kronor
2. » » » » »	2,736 »
3. » » » » »	4,176 »
4. » » » » »	5,076 »
5. » » » » »	5,436 »
6. » » » » »	6,948 »
7. » » » » »	7,260 »
8. » » » » »	8,076 »
1. lönegraden å löneplan för underofficerare	1,656 kronor
2. » » » » »	1,980 »
3. » » » » »	2,340 »
4. » » » » »	2,700 »
1. lönegraden å löneplan för civilmilitär personal m. fl.	1,638 kronor
2. » » » » » » »	1,944 »
3. » » » » » » »	2,196 »
4. » » » » » » »	2,556 »
5. » » » » » » »	2,736 »
6. » » » » » » »	3,096 »
7. » » » » » » »	3,312 »
8. » » » » » » »	3,528 »
9. » » » » » » »	4,032 »
10. » » » » » » »	4,572 »
11. » » » » » » »	5,148 »
12. » » » » » » »	5,436 »
13. » » » » » » »	5,724 »
14. » » » » » » »	6,300 »
15. » » » » » » »	6,864 »
16. » » » » » » »	8,076 »

Yttrande av
direktionen
över flottans
pensions-
kassa.

Direktionen över flottans pensionskassa har anfört, att, ehuru förslaget allenast innebure en pensionsförbättring i avbidan på en blivande verklig pensionsreglering, de upptagna pensionsbeloppen måste anses för låga i jämförelse med vad som tillkomme jämställda befattningshavare vid civila verk. Då såsom kommittén framhållit även nu föreslagna be-

stämmelser vore avsedda att allenast utgöra en provisorisk anordning i avvaktan på definitiva bestämmelser om pension för till försvarsväsendet hörande personal, torde vara att beakta, att med hänsyn till de vittomfattande frågor, som väntade på sin lösning i samband med fastslående av nämnda bestämmelser, det torde dröja avsevärt ännu, innan det militära pensionsväsendet bleve definitivt ordnat, och syntes det under sådana förhållanden icke billigt, att de befattningshavare, som dessförinnan komme att avgå ur tjänsten, i pensionshänseende bleve sämre ställda än jämställda befattningshavare vid civila verk.

I fråga om general och flaggman hade föreslagits en pension av 7,500 kronor, under det att pensionsunderlaget för med generalsperson likställd civil befattningshavare vore 8,496 kronor, och motiverades detta därmed, att hänsyn därvid tagits till den omständigheten, att å nämnda pensionsförmån skulle få beräknas dyrtidstillägg efter gynnsammare grunder än å förenämnde civile befattningshavares nyreglerade pension å 8,496 kronor. Det syntes emellertid direktionen i högsta grad oriktigt att bestämma pensionsbeloppets storlek med hänsyn till dyrtidstillägg, vilken senare förmån vore av varierande och tillfällig natur och som säkerligen förr eller senare komme att helt bortfalla. När så inträffade, kvarstode för den under tiden pensionerade det som pension fastställda beloppet av 7,500 kronor, under det att motsvarande civile befattningshavare, som under samma tid pensionerats, uppbure i pension 8,496 kronor. Det riktiga syntes i stället vara att bestämma pension för general och flaggman till sistnämnda belopp, 8,496 kronor, och i samband därmed förordna, att dyrtidstillägg härå utginge efter samma grunder som å motsvarande civila befattningshavares pension.

I utlåtande den 3 mars 1919 över av särskilt tillkallade sakkunniga den 14 februari 1919 avgivet betänkande och förslag rörande pensionsförbättring för viss personal vid marinen hade direktionen framhållit, att då personalen vid marinintendenturkåren med hänsyn till den för hela denna kår stadgade gemensamma högre avgångsåldern av 65 år blivit tillerkänd rättighet att vid avgång vid uppnådda 60 levnadsår och 35 tjänstår erhålla 75 % av de sammanlagda pensionsförmåner, som skulle utgått vid en levnadsålder av 65 år och 35 tjänstår, att utgå till dess sistnämnda levnadsålder uppnåtts, och därefter fulla pensionsförmåner, befattningshavare vid nämnda kår icke borde fränhändas något av denna dem redan tillerkända rätt, utan borde de bliva berättigade att å sina pensionsförmåner åtnjuta förbättring. Uti det av förenämnda sakkunniga avgivna betänkandet hade anförts, att ifråga om personalen vid marinintendenturkåren gällde, att dylik beställningshavare, i motsats till vad eljest

i regel vore föreskrivet beträffande i övrigt likställd personal vid marinen, erhöle den högsta medgivna pensionen först vid avgång efter uppnådda 65 levnads- och 35 tjänstår. Då, enligt vad de sakkunniga inhämtat, ifrågavarande personal i det övervägande flertalet fall torde avgå först sedan villkoren för erhållande av den högsta pensionen vore uppfyllda, hade de sakkunniga ej ansett erforderligt att i förevarande sammanhang inlåta sig på frågan, huruvida och i sådant fall enligt vilka grunder pensionsförbättring borde tillkomma dylik beställningshavare, som avginge utan att vara berättigad till den högsta pensionen. I förekommande fall syntes frågan om höjning av pensionsbeloppet, för den händelse omständigheterna sådant föranledde, särskilt böra underställas riksdagens prövning.

I nu föreliggande kommittéförslag hade ej heller upptagits frågan, huruvida och i sådant fall enligt vilka grunder pensionsförbättring borde tillkomma dylik beställningshavare, som avginge utan att vara berättigad till den högsta pensionen, varför direktionen ville framhålla, att frågan om pensionsförbättring till dylik befattningshavare borde i förekommande fall underställas riksdagens prövning.

Yttrande av
arméförvalt-
ningens civila
departement

Arméförvaltningens civila departement har förklarat sig ej hava något att i huvudsak erinra mot det remitterade förslaget.

Vid behandlingen av förevarande förslag till pensionsförbättring hade det emellertid synts departementet böra ifrågasättas, huruvida icke den hos kommittén gjorda framställningen om pensionsförbättring jämväl för personalen vid arméns och marinens reservstater bort vinna något beaktande.

Nämnda personal hade varken åtnjutit tillfällig löneförbättring, på grund varav den varit utesluten från den genom kungörelserna den 20 och 29 augusti 1919 bestämda pensionsförbättringen, eller erhållit delaktighet i den nya löneregleringen, på grund varav den ej heller kunnat medtagas i nu föreliggande förslag angående pensionsförbättring. Såsom ovan blivit nämnt, ansåge dock departementet, att någon, om än mindre, pensionsförbättring rättvisligen borde komma jämväl denna personal till del. Denna förbättring skulle möjligen i tillämpliga delar kunna bestämmas enligt de i nyssnämnda kungörelser angivna grunder samt utgå med belopp åtminstone motsvarande dem, som i samma kungörelser bestämts för befattningshavare med lägsta antalet tjänstår. Kostnaden härför skulle kunna utgå från samma anslag som bestrede kostnaderna för reservstatspersonalens pensionering enligt nu gällande grunder.

Då emellertid den för avgivande av yttrande över kommitténs utlåtande och förslag tillmätta korta tiden ej medgivit avgivande av ett genomfört förslag i sistnämnda fråga, hade departementet nu endast velat framhålla densamma såsom ett behjärtansvärt önskemål.

Marinförvaltningen har för sin del, med åberopande av de av direktionen över arméns pensionskassa anförda skälen, tillstyrkt det av direktionen framställda förslaget, att pensionsförbättring för beställningshavare å aktiv stat i varje fall måtte bestämmas till sådant belopp, att densamma jämte pensionen i regel motsvarade 60 % av lönen å billigaste ortsgrupp i vederbörlig lönegrads högsta löneklass. Tiden hade icke medgivit någon mera ingående undersökning, huruvida beloppen i den av direktionen framlagda skalan i varje fall vore riktigt och lämpligt avvägda, men det ville synas, som om en eller annan ytterligare jämkning vore erforderlig, då exempelvis pensionsbeloppet i 15:e lönegraden å löneplanen för civilmilitär personal m. fl. satts lägre än pensionsbeloppet i 6:e lönegraden å löneplanen för officerare m. fl.

Yttrande av
marinförvalt-
ningen.

Statskontoret har anfört, att kommitténs föreliggande förslag enligt ämbetsverkets förmenande måste anses väl motsvara det därmed avsedda ändamålet, nämligen att provisoriskt, i avvaktan på väntad definitiv pensionsreglering, ordna pensionsfrågan för de befattningshavare vid armén och marinen, som under den närmaste tiden avginge ur tjänst. Visserligen hade de ifrågasatta pensionsbeloppen tillmätts med en viss försiktighet, men syntes denna åtgärd vara väl motiverad med den av kommittén uttalade önskan att icke i någon mån föregripa den likaledes åt kommittén anförtrödda utredningen om nyssberörda pensionsreglering och för övrigt betingad av den omständigheten, att efter 1922 års löner avpassade pensionsbelopp torde kunna bestämmas först i samband med en väsentlig höjning av vederbörandes pensionsavgifter. I anledning av de anmärkningar, som mot det föreliggande förslaget framkommit från i ärendet hörda myndigheter och institutioner, tillåte sig statskontoret därjämte framhålla, att de beställningshavare, som komme att pensioneras enligt de nu föreslagna grunderna, ej bleve i pensionshänseende sämre ställda än andra kategorier av statliga befattningshavare varit, då de, såsom vid åtskilliga tillfällen förekommit, fått sin avlöning reglerad utan att pensionsreglering i samband härmed ägt rum. För övrigt torde, så länge dyrtidstillägg utginge till f. d. befattningshavare i statens tjänst, nu ifrågavarande personal genom dyrtidstillägg efter den grund, som gällde för f. d. befatt-

Yttrande av
statskontoret.

ningshavare å stat, som ej nyreglerats, komma att kompenseras för den lägre pensionen.

Statskontoret tillstyrkte alltså framställning till riksdagen i enlighet med kommitténs förslag.

Departements-
chefen.

Den vid nästlidet års riksdag beslutade löneregleringen för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen har, med hänsyn till den pågående utredningen rörande omorganisationen av försvarsväsendet, icke erhållit karaktären av en definitiv lönereglering, utan har det för ifrågavarande personal gällande avlöningsreglementet ansetts böra i avvaktan på försvarsrevisionens resultat provisoriskt antagas allenast för ett år i sänder. Då någon definitiv omreglering av den militära personalens pensionsförhållanden givetvis icke kan ifrågakomma, förrän det nya lönesystemet blivit av statsmakterna slutgiltigt antaget, torde man ännu någon tid vara hänvisad till att, liksom under de senaste åren varit fallet, genom beviljande av pensionsförbättring tillgodose den avgående personalen.

Den personal, som pensioneras under innevarande år, har jämlikt beslut av nästlidet års riksdag tillförsäkrats pensionsförbättring, att utgå enligt de år 1919 fastställda grunder, och i årets statsverksproposition har under elfte huvudtiteln (punkterna 28 och 47) framställning gjorts om beredande av motsvarande förmån åt den under förra hälften av år 1923 avgående personalen.

Sedermera har emellertid av 1921 års pensionskommitté uti dess förevarande skrivelse påvisats behovet av att vissa jämkningar i bestämmelserna om pensionsförbättring vidtoges i anslutning till det från och med ingången av år 1922 tillämpade nya avlöningsssystemet, och har kommittén i sådant hänseende utarbetat förslag till ändrade grunder för pensionsförbättringens utgående, att gälla för personal, som vid avgång ur tjänst är i åtnjutande av lön enligt det nya avlöningsreglementets bestämmelser.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen, har enligt kommitténs förslag pensionsförbättringens storlek icke, såsom hittills i regel varit fallet, gjorts beroende av antalet tjänstår inom vederbörande grad, utan pensionen uppgår för alla beställningshavare inom samma lönegrad till lika stort sammanlagt belopp. Någon reell avvikelse från vad som hittills gällt i detta avseende innebär i allmänhet icke den nya principen, enär sammanlagda pensionsförmånen såsom regel i förslaget upptagits till det belopp, varmed pension enligt hittills gällande grunder utgått till beställningshavare, som erhållit den högsta inom graden före-

kommande pensionsförbättring, samt den avgående personalen så gott som undantagslöst kunnat tillgodoräkna sig det för åtnjutande av sådan pensionsförbättring erforderliga antalet tjänstår.

I åtskilliga fall innefattar emellertid det av kommittén framlagda förslaget sakliga ändringar i jämförelse med nuvarande bestämmelser. Dessa ändringar sammanhånga, bland annat, med att genom löneordningen inrättats vissa nya lönegrader respektive nya löneklasser.

Sedan pensionsbeloppen för civila befattningshavare i de högsta lönegraderna numera höjts över den tidigare i allmänhet gällande maximigränsen av 6,000 kronor, har motsvarande begränsning för den militära personalens vidkommande ansetts böra bortfalla. I anledning härav hava pensionsbeloppen för beställningshavare i 6:e, 7:e och 8:e lönegraden i löneplanen för officerare av kommittén upptagits med respektive 6,250, 6,880 och 7,500 kronor, varjämte däremot svarande förhöjningar vidtagits för beställningshavare inom de högsta lönegraderna i den för civilmilitär personal gällande löneplanen.

Såsom förut nämnts, har direktionen över arméns pensionskassa ifrågasatt en allmän höjning av pensionsförbättringens belopp, så att den sammanlagda pensionsförmånen i regel skulle uppgå till 60 % av lönen å billigaste ortsgrupp i vederbörlig lönegrads högsta löneklass enligt det nya avlöningsreglementet. Med hänsyn till vikten av att undvika ett föregripande av den pågående utredningen angående definitiv pensionsreglering för här ifrågavarande personal och på grund av vad härutinnan i övrigt anförts av såväl pensionskommittén som statskontoret, finner jag mig emellertid icke kunna tillstyrka den av direktionen föreslagna höjningen av pensionsbeloppen utan ansluter mig i förevarande hänseende till kommitténs förslag. Med avseende å det av nyssnämnda direktion gjorda uttalandet, att genom ett bifall till kommitténs förslag företrädesvis de högre beställningshavarna skulle erhålla förbättring i nu utgående pensionsförmåner, hänvisar jag till vad förut anförts rörande de särskilda omständigheter, som föranlett den föreslagna pensionsförhöjningen för beställningshavare i de högsta lönegraderna.

Det av kommittén framlagda författningsförslaget, uti vilket hittills gällande särskilda föreskrifter i tillämpliga delar intagits, föranleder från min sida icke någon erinran.

Med anledning av det utav arméförvaltningens civila departement framförda önskemålet, att jämväl reservstatspersonalen måtte komma i åtnjutande av någon pensionsförbättring, vill jag erinra därom, att förslag angående tillfällig löne- och pensionsförbättring för nämnda per-

sonal avgivits av arméns och marinens avlöningssakkunniga, men att, enligt vad för 1920 års riksdag anmälts, det befunnits vara av vikt, att man icke genom fastställande av viss löne- och pensionsförbättring för det nuvarande reservstatsbefälet föregrepe vad som framdeles kunde komma att i sammanhang med försvarsrevisionen stadgas i fråga om berörda personals tjänstgöringsskyldighet m. m.

Enär de för innevarande år anvisade anslag till pensionsförbättring åt viss personal vid armén respektive marinen uttryckligen angivits vara avsedda för beredande av sådan förmån i enlighet med grunderna i 1919 års kungörelser, torde riksdagens medgivande böra inhämtas därtill, att berörda anslag må disponeras jämväl för utbetalande av pensionsförbättring enligt de av mig nu förordade grunder.

Den ökning av kostnaderna, som skulle bliva en följd av de nya pensionsförbättringsgrundernas tillämpning, synes mig icke behöva föranleda vare sig någon förstärkning av de för år 1922 för ändamålet anvisade medel eller någon höjning av de för första halvåret 1923 äskade anslagsbelopp.

Föredragande departementschefen uppläser härefter förslag till kungörelse med grunder för pensionsförbättring åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare vid armén och marinen (Bil. A) samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte, med ändring av de under elfte huvudtiteln, punkterna 28 och 47, i årets statsverksproposition gjorda framställningar i ämnet, föreslå riksdagen att

dels godkänna berörda förslag till kungörelse;

dels förklara, att Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, underordnad myndighet må i enlighet med de i nyssnämnda förslag till kungörelse angivna grunder tilldela personal, som under tiden 1 januari 1922—30 juni 1923 avgått eller avgår från tjänsten, pensionsförbättring att utgå under pensionstagarens återstående livstid;

dels medgiva, att de till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén respektive marinen i enlighet med kungörelserna den 20 och den 29 augusti 1919 å extra stat för år 1922 under elfte huvudtiteln anvisade förslagsanslag må disponeras jämväl för utbetalande av pensionsförbättring enligt de i förenämnda förslag till kungörelse angivna grunder;

dels ock å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 under elfte huvudtiteln anvisa

till bestridande av kostnaderna för pensionsförbättring för viss personal vid armén ett förslagsanslag av 400,000 kronor samt

till bestridande av kostnaderna för pensionsförbättring för viss personal vid marinen ett förslagsanslag av 90,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Lindman.

Bil. A.

Förslag

till

Kungörelse

med grunder för pensionsförbättring åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare vid armén och marinen.

Häri genom förordnas som följer:

§ 1.

Beställningshavare, vilka vid avgång ur tjänst äro i åtnjutande av lön enligt avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen den 29 juni 1921 (nr 388), äga efter avgången att med de undantag och enligt de särskilda bestämmelser, som här nedan stadgas, uppbära pensionsförbättring med sådana belopp, att summan av pension, fyllnadspension och pensionsförbättring uppgår till följande belopp för helt år räknat, nämligen för den, som vid avgången åtnjöt lön i

1. lönegraden å löneplanen för officerare	1,600 kronor
2. » » » » »	2,580 »
3. » » » » »	3,990 »
4. » » » » »	4,700 »
5. » » » » »	4,950 »
6. » » » » »	6,250 »
7. » » » » »	6,880 »
8. » » » » »	7,500 »
1. lönegraden å löneplanen för underofficerare	1,620 kronor
2. » » » » »	1,910 »
3. » » » » »	2,250 »
4. » » » » »	2,580 »
1. lönegraden å löneplanen för civilmilitär personal m. fl.	1,610 kronor
2. » » » » »	1,880 »
3. » » » » »	2,010 »
4. » » » » »	2,310 »

5.	lönegraden	å	löneplanen	för	civilmilitär	personal	m. fl.	2,450	kronor
6.	»	»	»	»	»	»	»	3,000	»
7.	»	»	»	»	»	»	»	3,050	»
8.	»	»	»	»	»	»	»	3,100	»
9.	»	»	»	»	»	»	»	3,990	»
10.	»	»	»	»	»	»	»	4,200	»
11.	»	»	»	»	»	»	»	4,700	»
12.	»	»	»	»	»	»	»	5,000	»
13.	»	»	»	»	»	»	»	5,300	»
14.	»	»	»	»	»	»	»	6,000	»
15.	»	»	»	»	»	»	»	6,250	»
16.	»	»	»	»	»	»	»	7,500	»

§ 2.

1. Pensionsförbättring tillkommer endast den, som vid avgång efter uppnådd åldersgräns är berättigad till såväl pension som fyllnadspension; dock att den, som åtnjuter lön på rikets stat eller pension från andra allmänna medel än dem, som äro anvisade för arméns pensionering eller för pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, och av sådan anledning har att vidkännas minskning i pension eller fyllnadspension, äger uppbära honom eljest tillkommande pensionsförbättring oavkortad.

2. Marinöverintendent, förste marinintendent, marinintendent av 1. och 2. graden samt marinunderintendent äga vid avgång uppbära pensionsförbättring endast, om avgången sker efter uppnående av det för erhållande av full pension och fyllnadspension stadgade antalet levnads- och tjänstår.

§ 3.

Den, som avgått med pension och fyllnadspension, vilkas sammanlagda belopp avpassats efter lägre tjänstegrad än den, han vid avgången innehade, äger åtnjuta den pensionsförbättring, som skolat tillkomma honom, därest han uppburit lön i den lönegrad, vartill den lägre tjänstegraden är att hänföra.

§ 4.

Den, som avgått efter ingången av år 1922, innan denna kungörelse trätt i kraft, äger likväl åtnjuta pensionsförbättring enligt dessa bestämmelser räknat från den tidpunkt, då pensionen tillträdtes.

§ 5.

Pensionsförbättringen till- och frånträdes samt utbetalas i samma ordning som fyllnadspension.

Denna kungörelse träder i kraft dagen efter den, då kungörelsen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.
